

درعیده غلطه در آردولک غزنه سی اداره خاسته

Նամակ կամ ուր եւ քրտիւն պէտք ուղղել  
ԱՐԵՎԵԼԿ ՕՐԱԲԵՐԲԻ  
ԽՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ  
ՊՈԼԻՍ, Ղապարիս, Գալատիս փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues  
à la Direction du Journal "ARÉVELK",  
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐՍ 20

# ԱՐԵՎԵԼԿ

## ՕՐԱԲԵՐԲԻ

### ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ և ԲԱՆԱԳՐԱԿԱՆ

20 ՓԱՐՍ 20

#### ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Արեւելիկ Տարաւոր ու Խմբագրա-  
տունը փոխադրուած է Ղապարիս, Գա-  
լատիս փողոց, թիւ 8 չէնք մէջ, Օսմ.  
Նամակատուն տակ: Հետեւեալը, թեր-  
թին հետ որ եւ է գործ ունեցողներ կը  
հրաւիրենք այս հասցէին դիմել այսու-  
հետեւ:

#### ԱԶ ՈՒ ԶԱՆ

Ս. Էփրանի հայրապետական դի-  
ւանատունէն՝ Վանայ առաջին, տեղապա-  
Տ. Սահակ Սրբազանը հարգուած հե-  
րամանադիրը կը ծանուցանէ թէ Գրի-  
գոր Սերգեյեւի լիցենզիայով կտանք 20,000  
րուպիլի փոխանակութեամբ յայտարարուած  
է Վանայ Հայկ. Կեդր. Կարգադրանին եւ  
Սահակաւոր աղջկանց վարձարանին:

Այս հայտով, ինչպէս երկու վար-  
ժարանները, որոնցմէ առաջինին կադ-  
մոթիւնը այս վերջերս այնքան հա-  
ճութեամբ ողջունուեցաւ, 12,000 րուպի-  
լի պատկանելի դրամատուրին մը  
պիտի ունենան իրենց արամադրութեան  
տակ, դրամագլուխ մը որ ամբողջովին  
իրենց միայն յատուկ է, ուրիշ եկեղեցի-  
ցին, եւայլն բաժին չպիտի պահանջեն  
ընտան:

Ինչ պիտի ըլլայ սակայն այդ դրա-  
մագլուխը, ընկալանաւոր, ինչպէս վարձա-  
րանները հոգաբարձութիւններ իրենց  
խնամքին յանձնուած հաստատութիւն-  
ներու բարեկաման պիտի յատ-  
կանեն զայն: Բայց ինչպէս, Վար-  
ժարանի մը ջիւղը իր ուսուցչական  
մարմինն է: Առանց անոր կարելի չէ  
ոչ մէկ յառաջադիմութիւն վերցնելու  
ընտան: Ասկէ առաջ շատ չնորոգող  
ուսուցչներու պատշաճագործութիւնը վա-  
րձուած են, եւ որոնք այս վերջին տարի-  
ներս կարող ուսուցչներու պակասէն կը  
զանգուանեն, անուշադ շատ լաւ բնորո-  
նած են այս հաստատութիւնը, որ ընտ-  
պէսը չունի ապագայուցում:

Ինչ պիտի ընեն այսօր՝ որ իրենց եր-  
կու վարձարանները 1500 րուպի առիկ  
կարեւոր դրամագլուխով մը կ'օժտուին:  
Միտքներին պիտի բերեն արեւելի ի-  
րենց զանգուանելը, պիտի աշխատեն  
որ այդ երկու վարձարանները նա-  
խաձեռել ուսուցչական մարմին մը ունե-  
նան:

Ասկէ առաջ, երբ դրամ չունէին,  
կ'ըսէին թէ վարձարաններու հասոյթի  
նուազումըն է որ իրենց համարձակու-  
թիւնը շատ քիչ շատ գործիք գալիք ու-  
սուցչներու հետ ընտանութեան մտնե-  
լու: Առաքելութիւնը անիմին ըսն մը  
չէր, ընտանաւորները Սահակաւոր  
պիւսակով ծանարկ լիցէ յարգարան-  
թիւն մը ընտանաւոր ապրանքին ամանը  
միայն պիտի կրնար ձեռք բերել. որ  
չնորոգող ընտանիքը կ'ըսէին մէկ եր-  
կու հարկեր զորոյի ամսականով տե-  
ղափոխելը, զորից սկսելու Բայց հիմա  
որ բաւարար դրամագլուխ մը կայ մէ-  
տեղ, հիմա ուր միջոց մը ունին իրենց  
ուզած ուսուցչական հետ համաձայնելու,  
պիտի ուզեն մտադրել թէ առանց կա-  
րող ու պատանին զիտակել ուսուց-  
չական մարմին մը՝ երբեք չպիտի կրնան  
նախաձեռնել փայլ մը եւ նախադիմութիւն  
որ ապ իրենց վարձարաններուն:

Դրամը մարդ ազա՛ կ'ընէ: Գոր-  
պանը պարագայ եղած ատեն մարդ հա-  
զար ու մէկ ծրագիր կը չինէ, մե-  
տադիւր թէ դրամ ունեցած մի-  
ջոցին ապ կամ առ բաները պիտի գնէ,  
ապ կամ առ բաները պիտի ընէ կամ չի-

«ԱՐԵՎԵԼԿ» ԹԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ (13)  
ԱՆԱԳՈԼ ՖՐԱՆՍ  
ԿԱՐԴԻՆ ԶՈՒԹԱՆԸ

Զայտարանին մէջ՝ դուռներուն վրայ,  
ստուերներուն մէջուր Ուրտի շուններուն  
պիտակները մայրեր կ'ընեւին կարծես  
սովիկ լուսաւորներով ու մուգներով զար-  
գարուն չըստիմին առջեւ, լուսաւոր եր-  
կու Յաղականներուն միջեւ բազմեւ կ'ուն-  
Մարթին-Պէլէն՝ իր սեղանին մեծարան-  
ները կ'ընէր այն քիչ մը մայր վարկու-  
թեամբ եւ տուրք թողալովարութեամբ,  
ինչպէս աստուծոյ, երբ, հիւսնային մեծ  
արեւունցի մը մտ կ'ընդամանէ ու ին-  
քանիտի Յրաման կ'ընելարները Մերթ-  
ընդ մերթ անգոյն խոսքեր կ'ուղղէր  
Վարկուցի դուռնուց Տիկին Կարէնի, նախ-  
կին դաստակաւ նախարարին կինը, եւ ձա-  
խակողմը՝ Սեփիւրին դուռնուցին, որ ա-

նէ, բայց ձեռքը անցածին պէս կը փոխ-  
ուէր յաճախ: Այդ բոլոր ծրագրերը  
միտքը անգամ չեն ինչպէս, կը մտածէ  
թէ ունեցած դուռնուցը կ'ընէր աւելի շատ-  
նայ, աւելի ստուարանայ, ու չի ծախ-  
աներ: Եւ կամ եթէ շատ էական պէտ-  
քեր ունի, սահմանափակ կերպով մը կը  
զոհանքէն զանոնք: Ուստի իրենց ամանը  
կը փնտռէ, հազուադէպ ամանը, զար-  
գեղէնին ամանը, Սիսպէս քիչ քիչ վատ-  
նուելով ալ սակայն դրամը կը անտէր  
կրկին, եւ որ մը, մարդ կը անտէր որ  
զրոյանը նորէն պարպած է, եւ պար-  
պած է առանց իր պէտքերը փոխադրած  
կերպով գոհացուցած ըլլալու:

Կը վախճում որ Վանայիցին ալ նոյն  
վիճակին չենթարկուին: Իրենցմէ առաջ՝  
շատ մը վարձարաններ, շատ մը առեւ-  
տըրական հաստատութիւններ, կործանած  
են այդ անհայտ ինքնապարտութեան պատ-  
ճառաւ, ինչպէս իրենց շատ աղւոր, շատ  
օգտակար բան մըն է, բայց տեղին հա-  
մեմատ, պէտք եղած ատեն: Մարդ կը-  
նայ ինչպէս իրենց շատ աղւոր ար-  
քիւնները ձեռք բերել: Դարձեալ, այդ  
միտքին ինչպէս իրենց կ'ընեն երկու  
կրկնաւոր շատ գեշ կացութեան մը են  
թարկուի:

Աս ալ ոչ նուազ ապագայուցում  
հայտնաբերուին մըն է՝ զոր վաճառքի  
անուշադ նկատողութեան առաքելայ կը  
զարձենէ վերջոյնս գումարներուն տե-  
րակաւորութեան պէտք: Եթէ առջին պէտ-  
քանքը փնտռելով կարգ է ու գտնէ վարձա-  
րանները չեն օգտուած անէկ: Ապրանք  
առանց է, եւ որ դիմելու ըլլան, կրնան  
նորոգող ուսուցչներ գտնել, պայման  
որ ուզեն ու մանաւանդ զիտան զանոնք  
զոհանքէն:

ԱՐԱՐ ԱՆՏՈՆԵԱՆ  
ՀԱՄԻՆ ԳԻՐԸ

(Ն.ՈՐԱՎԵԼԿ)

Կատարելա խրատանքի որ մըն էր:  
Ջերմին ուրախութիւնը կը թեւանք զա-  
գաթին վրայ համակ, ուր թիֆլիզի ամ-  
բող Նակարանները աղաքուս ցուցա-  
նութիւնով մը կը պարզէին: Կովկասեան  
այդ չնաւոր ծայրագոյնը տարկան  
վարձարանները ու այլապէս արարչին ըս-  
վիւր ու անոր հետ խառն՝ երազային  
նրբաշակ հարուստ-կապուստին, նիստ  
ու կացի զայտուէ պատկեր տարօրինակ  
պայտարութիւն մը կը թողու զուտ ասի-  
ական կամ զուտ եւրոպական քաղաքներ  
անտեղիք վրայ:

Սեփիւր իրկուսն էր: Փողոցները ին-  
ցունէին շարժողութիւնը մարդերու արկնե-  
րով: Առանց ու արագ դուռնուցի կը կա-  
տարուէին վարդապետը երկու օրերուն  
համար երբ ամբողջ թիֆլիզի վաճառա-  
տունները, խառնութեան լուսաւորանո-  
ցները գոց պիտի ըլլային Հայոց Միջնորդան  
եւ վարչակարգութեան ու Բոստանի ալ Մեղի-  
ստեղծութեան տուններուն պատճառաւ: Տունե-  
րու պատճառներով կը վաճառուէին:  
Ներու դուռները դրոշմներով զարդարու-  
ած էին—Ուստի մէկ ամսական նշանաւոր  
օրերու սովորութեան համեմատ—խաղա-  
ցող սիւնին տակ մեղմիկ մը ծածանելով  
եւ լուսաւորող ողորդանքին մէջտեղ ու դէս ու  
դէն բարակ շուքեր ձգելով: Գիտեալու-  
ները լինէ լեցուն էին խաղաղութեան—Թիֆ-  
լիզի հասարակ դասակարգին պատկանող  
ընկալութիւնով, որ խմելու եւ քեֆ ընե-  
լու սեռակցումով անուն ունի: Լուսաւոր,  
երբի, ուրախութեան անդ անդ ալ  
զինովակն կ'ընեւրու վարկերի աղա-  
ղակներն ու Նայտիները օգին մէկէն  
զիրար կ'արձագանգէին, վրացական ըն-

չէ: Կը կարծուի թէ երազողները չար-  
քն հասցեն, կը սխալին, ընդհանրապէս  
ամէնէն աւելի անորոգ վրաս կը հասցեն  
Երեւոյթեան ամէնէն անոյնս անուր-  
նեղ օգտակար գործ մը չեն արարողեր,  
այլ կ'անգործ իրականութեան զարա-  
նեղները կը ձգտին:

Պատճառը սա է որ իրականութիւնը  
զեղեցիկ չէ, բայց Բոյ Վէնն:  
Պ. Կարէն յայտարարեց թէ ինք 1870էն  
առաջ խնայող էր միայն ըստականութեան  
շնչովը եւ Երեւոյթի ու Պետութեան  
բաժանումը: Իր նշանաւոր երբեք կար-  
գութիւնն էր յայտարարութեան կ'անգոր-  
ծելը եւ ձեռնարկութեան գտած ըլլալ կը կար-  
ծէր զայն: Մոնթէպիէի պատասխանը իր  
բերտ փառանքով:

—Օ՛հ, պարտ իտալի, անկեղծ եղէ՛ք:  
Խոստովանեցէ՛ք թէ նախադրուածներուն  
գոյնը փոխելու գտած մը չար է: Կար-  
կալ չար, մարդկային իրենք այնպէս են,  
ինչպէս որ պարտին ըլլալ Վերջոյթեան  
այդ է: Բայց իրեն կը բարեփոխուին  
անդադ: 1870էն ի վեր՝ երկրին անտե-

տեղին Օ՛հ, անտեղներն էր որ ինք զար-  
նուէր էր Գրիգոր աղային աղկան, Վար-  
դապետին, երբ այս վերջինը ամէն օր,  
իրկուսն առաւօտ անտեղին առաւօտը  
թիւն կը վարձարան կ'երթար կամ իր առ-  
նը կը դառնար: Տարուան մը այդ հան-  
գիւղաներու կ'անգործ, երբ ինք որդեալ  
ժամուն միայն դուռը կը գտնուէր, ինչ  
անուշ ու համարեղիկ սէր մը ծնած էր  
երկուստեք ու փոխադարձաբար, ժպիտ-  
ներու, կարծ ու դուռնի խոսակցութեան  
ներու եւ ի վերջոյ անտեղին կապուածելով  
ու վրացուելով փոխանակութեան սիրտու-  
ղիւսով իր ծնունդը: Եւ այդ... Օր մը չէ  
որ մը այդ յարաբերութիւնները ինչպե-  
սով իր հօրը կ'անգործ հասուցած էին: Հայ-  
ըն, հին ու իմաստ մարդ էր, զգալի հե-  
տադիւր ու հարկերէր էր ձեռնարկութե-  
ան, եւ զարգացած իրականութեան առաւ  
իրեն. «Թորոն», ջանք, ջուր, ըն-  
թացող ընթացք չէ, ամօթ է, դո՛ւն  
տալ առ զեւ. ան չալոյ հօր զաւակը  
քիչ յարմար չէ, մեր տունը կ'աւելնէ:  
Եւ ապա, հայտնակ այս հարկան  
յորդորներուն, որոնք կուտ մը չէին ար-  
ժեք իրեն զոյ, Թորոն, ալ վերջնակա-  
նայալ իր ապագայ կ'անգործ ընկերը  
նկատուած էր Վարդապետը, ու հետադիւր  
ցուցնելու շատ աւելի ծածուկ ու ճարպիկ  
կերպով ու ծախարկութեան տեղերը  
փոխած էր, հաստացելով իր ծնունդին  
թէ ինք վաղ անցած է այդ աղջիկին:

Բայց Կովկաս նկատ էր ուր երկու  
իր Վարդապետին ինչպէս խոսակցութեան  
օր մը պատահաբար կը ծանօթանար Սիսա-  
կանցի ընտանիքը մը, որ թիֆլիզի մէջ  
հաստատուած էր: Առաջին անգամին իսկ  
աղքէ խաճաւ այդ ընտանիքին հասակ  
աղջիկը, Հրանուշ, 18 տարեկան, աղւոր  
ընէ աղքատները ու զէնքի գրաւի ար-  
տալարութիւնով սիրուն աղջիկը, որ  
տարօրինակ նմանութիւն մը ունէր Վար-  
դապետին զինքանքներուն հետ, սա տա-  
րեկութեամբ միայն որ Վարդապետը Վա-  
նայի աղկան մը առաջ, կարողութեան  
ունէր: Երբ զէնքին վրայ, իսկ Հրանուշ  
աւելի ծանօթ ու իր յաճութեաներուն մէջ  
աւելի մտնուի իր փափկութեան գինե-  
լու ջանք մը ունէր:

Մէկ քանի տարուա փոխանակուած բա-  
րեկամական ապրելութեան հետք, Թա-  
րոն անտեղին առաւօտներով ու խոսակ-  
ցութիւններով ուղադրութիւնը դրամա-  
նէրը աղջիկն ծնողին, որոնք անվրայալ  
սնոր վրայ տեղեկութեան հասանքով  
ձեռնարկը, անոր ընտանիքին նկատման  
նպատակաւ բանք ըսէին:

Այ անէկ հոգը Թորոն համարակաւ առ-  
պնդակութեան մը գտնելով այդ տան  
մէջ, սիրող իր հին կնանքը տար խաղ-  
մը վերջապետում մը ունեցած էր իր  
մէջ... Վեց ամիս հոգը «Վարդապե-  
տին ու Հրանուշին» արեւելեկները նշա-  
նաւորութեան մէջ է վաճար էր ինք, ու  
ալ կարողութեան էր այս վերջինին, երբ մա-  
նաւոր անկալ, իր սիրտին խոսակցու-  
թեան իրենց հետ անտեղին խոսակցու-  
թեան իրենց մէջ, խոսք տուած էր ի հար-  
կին իրեն հետ Վան դուռն: Թորոն,  
զլլած այս յայտարարութեան հետ, մա-  
նաւոր իր գտած տեղը հիւրընկալու-  
թիւններէն վրայ մը, ու ինչը Վարդապե-  
տին, աղքատը գտնելով ու զուտը թիֆլիզի  
կը շատար այս վերջին պատկերն ու մա-  
նաւորութեան վանկ իրեն, ու Հրանուշին  
պատկերին ու սիրտին պատկերով զոգա-  
րող ձեռքով մը կ'ըսէր. «Ճակատի գիր-  
ն սա է կ'ընէ...»

—Օ՛հ, Թորոն, շատ արա, էլի՛,  
կես օր է, իր կողմը գտած Բոյն, Միջն-  
որդութեան հանդէպ կ'ընէ, դուռը  
Թորոնին ընկերով բարեկամութեան հեղ-  
րողը անգործ, միայնակալ հարուստ մը  
մտնող դրամ, Թորոն ընտանիքը իր ցա-  
կին անկողնէն, ուր աղքատը բաց մարդը

սակն ու երկամական կացութիւնը չորս-  
հինգ չորհանգիւն անցած է՝ զորս չէին  
կանխած անտեղեկները եւ ոչ այլ բը-  
րեւոյթ: Տնտեսական վիճակին, ինչպէս  
ընտանիքին մէջ, կերպարանափոխութեան  
ները կը կատարուէին ներքուստ:

Վարդապետը գործերուն մէջ կարծ  
ու խոսակցութեան իր սիրտը, Ուստի  
այս փառած ներկային, շատ հարմար չէր  
յայտնաբերելու նկատման: Առանց մա-  
տանք ըլլալու, կը վաճարէր կ'անգոր-  
ծութեան հանդէպ յորձանքին կը զեմա-  
կալէին, իսկ իրենց յորձանքին առեւ-  
ելն կ'ընթակային:

Բայց կուտ Մարթին, բոստանի տը-  
նուր, մայր նախադրուածներուն ունէր,  
Բոյնարկութեան ընտանիքը կը փոխէր ընտան-  
աղաներու վրայ:

Կարէն իր կ'ընէ խոսքերը, ծաղիկ-  
կողովի ծաղիկներուն մէջն էին յուզել  
Պ. Շոյրը, որ սկսաւ հեծել ու գուպակ  
Բացարձակ թէ քրտանները չէին կը-  
նար բոլորովին զաւաքակրթ ըլլալ  
թէ առանց Հրանուշի եւ Կարէնի անտե-

իր անտեղներուն մէջ խորատու-զուտ էր:  
—Գալին Կո, Երեւոյթ, քիչ մատաղ,  
էս սաթիլ, պատասխանեց ինք ու ան-  
պարտաւոր հարցիկ սկսաւ:

Կէս ժամ ետք թիֆլիզի վանքի մայր  
եկեղեցիի թափուրը իր առաջին ունեցումով  
Ս. Կաթողիկոսը զգեստաւորած եւ ամա-  
նակալին զլուսն վերեւ, ու յիշատակուած  
հաստացելներու խոսն բաղդութեամբ  
դէպի Կուր գետը կ'աղղուէր՝ Սկրտու-  
թեան հանգիւր կատարելու: Իր մը ան-  
թիւն հոս ու վրացի կ'ընէր ալ իր կար-  
գին նոյն հանգիւր կը կատարէր ան-  
պարտաւորութեան մը չորհապատուած:  
8-10 լուսնային, այդ արարատիկի ցուր-  
տին, մերկացած ինքնակրթին դետը նե-  
տեղին իսկ հանգիւր: Անգործ միայ-  
նէն մէջ ծախարկութեաններ ու դրամա-  
կան պարգեւ մը կը ստանայ յաղողը:

Անցեալ տարի ծննդեան օրերն էր:  
Գրիգոր-Յան հոգի տեղ մը հաւաքուած էին:  
Մնէն մէկը արտա տեղեկութիւններ մը  
ունէր Թորոնի կովկասեան կնանքին  
վրայ: Թորոն ալ մեղ հետ էր: Գրիգոր  
քանի մը զաւակներէն ետք կը խնդրէր  
իրեն եղբ մը եղբէր: Թորոն, իր պատ-  
ճախին ամբողջ ուժով կ'ընէր, յուզի  
ու իրաւունք: «Սիրուն ետքս ետքս տե-  
սա՛» յանկարգով:

Կը խնդրէր իրենց իր պատմութեան  
ընել, Թորոն, այդ աւախ եւ կատակա-  
սէր տղան կը սկսէր իր հօրը իրեն հետ  
ունեցած յարաբերութեան օրերու կեան-  
քին, մասնաւոր դէպքեր մը առիթ մեղ  
ճակնցնելով ինչպէս: Ու կը յայտնէ  
վարդապետին հետ ունեցած իր սերը,  
կովկաս ծննդով, Հրանուշին հանգիւր  
եւ այլն: Հոս կը հետաքրքրուէր հար-  
ցնել թէ ինչպէս չէր ամուսնացրէ հին,  
ըլլալ թէ Հրանուշը տեղէն էր, Թորոն  
հարկաւ կ'ընէր մը ձեռքը ծոցը կը ամսի,  
ու զրոյանէր կը հանէ լուսանկար մը  
զոր ձեռքէ ձեռք կը խնդրէ: Միտուն  
նշաւով աղջիկ մըն է, անուշ ու յան-  
գեղիկ յայտնուածով մը, որուն թովի  
զինքին յարա ծիծաղը մարտն աղքատ-  
կու նպատակ մը չիտակ նայողին աղք-  
մէջ կ'ուղղուէ: Լուսանկարին ետեւի  
կողմը փափուկ ձեռքով մը սա բաւար-  
շարուած էր: «Ելի՛ք ինձ: Տիֆլիզ, 1901  
Հրանուշ»:

Այ կը պատմէ մեղ թէ ինչպէս իր  
հօրը ծանր էր շատերու ալ օտարութեան  
մէջ իմաստանալու: Թախտանալը կը  
ստիպին զինքը հոս վերադառնալ խոստա-  
նալով Հրանուշին իր հօրենական փառա-  
գութեան գործերը կարգադրելու ետք հո-  
րէն թիֆլիզ դառնալ: Խորհեցայ թէ Վան  
երթալով գէթ Մարդապետին պի-  
տի գտնուի, կը շարունակէ Թորոն, սա-  
կայն հոս գալէս ետք տեսայ որ ինչ յոր-  
կուրով ամուսնացուցած են գինը մար-  
դու ու հետ որ արտաքուստ տեղը ու  
չոր աղքատ ձուկն մը կերպարանք ունի,  
իսկ ներքուստ քիչ մըն է արդէն:  
Դորոն հոս չափ կ'անտէ... Ու Թորոնի ամ  
մը քաղել վերջ «Ճակատի գիրն» սա էր,  
Թորոն օր մը Հրանուշը ին ըլլալ կ'ընէ  
միտանգիլ չեղում մը, թե՛րեւս:

ԼԵՐՈՒՄԱՐ ՍԱՐԴ ՄԸ  
ՏԻԳՐԱՆ ՊՈԶԱՅԵԱՆ

Նր իշխող գինը ասկէ ութը ինք տարի  
առաջ, երբ եւ հայկե աստիճան տարե-  
կան աղջիկ մըն էր, հեռու ճիւղարդ գա-  
տաւորները ընելէ մարդը եւ իրողու-  
թեանը մտնին: Կանուխէն ծանցայ այդ  
ձեռնով ճիւղարդին հանգիւր ու տարա-  
ման զէնքը, ծոցը ինքնապէս պարզե-  
կար, որուն վրայ կը ընտելէին լուրջ չա-  
վան:

Չակցութեան, եւրոպա խաղաղութեան  
ստան ունեցած տեղեկութեան, Թորոն  
ու իրենց եւ անգործութեան մէջ խորա-  
սու զուտ պիտի մնար:

—Միջին զարը զուրկութեան ունի միայն  
պատմութեան զաւաքները ունի, զոր  
ամբողջ ձեռքը կու տան՝ անոնց միայն խա-  
թարելու համար: Իսկայն բարեկամները  
միշտ նոյն են: Իսպաղիկ պատանի է կը-  
րի՛ թաղերը: Իսպաղիկ է որ միջին դա-  
րու մէջ եւրոպա ընտան: Ասիայ խառնու-  
թիւնը, Բնիկարարութիւնը՝ որ կ'առա-  
նէ ձեռք, քրտանական չարք մըն է:  
Իսկ ծայրագոյնութիւնը, ասիական Ապի-  
տաւորութեան եւ Կատուացութեան մէջ հին  
բորոտութեան է: Հրանուշը որոնք կը-  
րի՛ թաղերը ու զաւաքները եւրոպան,  
անոնք միայն կ'ունեն աստուարանական չա-  
րի՛ թաղերը: Բայց անոնք թերա-  
ցան իրենց պատմականութեան մէջ:





